

Autoreferat

1. Imię i nazwisko: Ewa Klekot

2. Stopnie naukowe

Studia na Uniwersytecie Warszawski rozpoczęłam w 1983 roku, w Instytucie Archeologii, gdzie w 1988 roku uzyskałam tytuł **magistra archeologii**, przedstawiając pracę *Wytwórczość wczesnobrązowych siekier dwuściennych z krzemienia pasiastego*, przygotowaną pod kierownictwem prof. Stefana K. Kozłowskiego.

Od roku 1985 byłam równolegle słuchaczką studiów magisterskich w Instytucie Etnologii i Antropologii Kulturowej UW, gdzie w 1990 roku uzyskałam tytuł **magistra etnologii** z wyróżnieniem; praca: *Wyobrażenie Twarzy Chrystusa w ikonie karpackiej* pod kierunkiem dr hab. Anny Kunczyńskiej-Irackiej (opublikowana w skróconej wersji w: „Polska Sztuka Ludowa – Konteksty”, 2/1992, s. 17-32).

W 2002 roku w Instytucie Historii Sztuki UW uzyskałam tytuł **doktora nauk humanistycznych** ze specjalnością w zakresie nauk o sztuce. Podstawą przyznania stopnia była rozprawa doktorska *Wyobrażenia Najświętszego Serca Jezusowego w popularnej sztuce dewocyjnej Europy od II połowy XVII do XX w.*, przygotowana pod kierunkiem prof. Barbary Dąb-Kalinowskiej, której recenzentkami były prof. Aldona Jawłowska i prof. Maria Poprzęcka (fragmenty opublikowane w: *The Sacred Heart of Jesus: Shaping the Visual Identity of Modern Catholicism in Spain*, w red. Aldona Jawłowska, Marian Kempny, *Identity in Transformation*, Preager Publ. 2002, pp.51-59, oraz *The Spanish Civil War detentebalas: some notes on the materiality of the Sacred Heart*, w red.: Henning Laugerud, Salvador Ryan, *Devotional Cultures of European Christianity, 1790–1960*, Four Courts Press: Dublin 2012, pp. 169–181).

3. Dotychczasowe zatrudnienie w jednostkach naukowych

Od października 1989 roku prowadziłam zajęcia w Instytucie Etnologii i Antropologii Kulturowej UW na umowę-zlecenie, a w kwietniu 1990 zostałam zatrudniona w tej jednostce na pół etatu. W roku akad. 1992/3 przebywałam na urlopie bezpłatnym w związku z pobytem na stypendium zagranicznym (TEMPUS Individual Mobility Grant, Universitat de Barcelona), a od października 1993 zostałam zatrudniona na cały etat jako asystent w IEiAK UW, gdzie pracuję do tej pory, od października 2002 na etacie adiunkta.

4. Osiągnięcie wynikające z art. 16 ust. 2 ustawy z dn. 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym:

Cykl artykułów na temat: *Spoleczne tworzenie zabytków dziedzictwa narodowego*.

Publikacje:

1. Constructing a “monument of national history and culture” in Poland: the case of the Royal Castle in Warsaw, “International Journal of Heritage Studies”, vol. 18 No 5 September 2012, pp. 459-478;
2. Prolegomena do etnografii „pomników historii i kultury narodowej”. Dziedzictwo jako wymiar nowoczesnej historyczności. „Rocznik Antropologii Historii”, 2011/ 1–2, s.33-48.
3. La visite du patrimoine national: entre politique et tourisme”, “Ethnologie Française”, vol. XL, 2010/2, pp.273-284.
4. Zwiedzający w muzeum: strategie, taktyki i kategoria autentyczności, „Etnografia Nowa”, 1/2009, s. 97-102.
5. Authenticity as a strategy: guiding foreign tourists in the Old Town of Warsaw, w: red. Lech Mróz, Aleksander Posern-Zieliński, *Exploring home, neighbouring and distant cultures*, Warszawa: DiG 2008, pp.73-80.
6. Interpretacja zabytku jako dzieło. Wawel z perspektywy współczesnych zwiedzających, w: red. Maria Poprzęcka, *Wielkie dzieła - wielkie interpretacje*, Warszawa 2007, s. 263-270.
7. Zabytki dziedzictwa narodowego a problem stosunku do przeszłości, „Konteksty”, 1-2/2005, pp. 206-208.

Osiągnięciem, które przedstawiam jako podstawę do uzyskania tytułu doktora habilitowanego jest cykl artykułów poświęconych tematyce społecznego tworzenia zabytków dziedzictwa narodowego. Przyjmuję w nich, że konstruowanie zabytku jest procesem stałym, na który składają się: (1) polityka dostępu (do obiektów, przestrzeni, informacji) oraz związane z nią praktyki takie, jak zwiedzanie, lecz także innego rodzaju wydarzenia odbywające się na terenie zabytku; (2) wykorzystanie przedstawień zabytku i jego wizerunku społecznego; (3) utrzymanie i konserwacja zabytku zarówno w postaci praktyk konserwatorskich, praktyk finansowania itp., jak i legitymizujących je dyskursów. Wskazuję

na polityczny charakter opartego na selekcji procesu patrymonializacji, czyli uznawania za zabytek, zwracając uwagę, że polityka patrymonializacji prowadzona jest zarówno w skali makro (instytucje władzy politycznej), jak i mikro (eksperti i instytucje eksperckie). Analizując dyskurs dotyczący zabytków zwracam uwagę na preskryptywny charakter kategorii „dziedzictwo”, który czyni z niej logicznie nieostry, a zarazem nośny emocjonalnie element dyskursu politycznego, oraz na niechętnie stanowisko ekspertów starających się stosować bardziej deskryptywne kategorie, jak „zabytek” i „dobro kultury”. Starając się wyjaśnić zjawisko określane mianem „dziedzictwa”, relatywizuję podejście do przeszłości z perspektywy kulturowej, wprowadzając pojęcie „historyczności”, którym określam kulturowe formy stosunku do przeszłości, uznając dziedzictwo za jedną z nich – właściwą nowoczesności i wpisującą się w charakterystyczną dla niej dialektykę.

Artykuły oraz zawarte w nich interpretacje stanowią owoc moich wieloletnich badań, które podjęłam po ukończeniu doktoratu i których wyniki sukcesywnie przedstawiałam zarówno w formie referatów i wystąpień na międzynarodowych i krajowych konferencjach i gremiach naukowych (por. Dorobek..., p. II I), jak i publikowałam w międzynarodowych i krajowych czasopismach. Opierają się one na zgromadzonym w Polsce materiale terenowym, który interpretowany jest z perspektywy podejścia teoretycznego wypracowanego w oparciu o międzynarodową literaturę przedmiotu oraz dyskusję na międzynarodowych konferencjach i seminariach tematycznych.

Artykuł numer 7 stanowi ogólne wprowadzenie do tematyki badań, będąc jednocześnie wstępem do tekstu prezentującego prace sześciorga studentów IAI AK, którzy w latach 2002-2004 uczestniczyli w prowadzonych przeze mnie zajęciach warsztatowych. Na tym etapie badań moja uwaga koncentrowała się na praktykach społecznych określanych jako „zwiedzanie” dwóch ważnych zabytków dziedzictwa narodowego w Polsce, Zamku Królewskiego w Warszawie i Zamku na Wawelu. Wraz ze studentami prowadziłam badania nad wizerunkiem obu obiektów w oczach zwiedzających, których wyniki zostały opublikowane przez „Konteksty” (nr 1–2/2005) wraz z moim tekstem wprowadzającym (art. nr 7); przygotowaliśmy też wspólnie ze studentami raport wewnętrzny z badań dla Działu Oświatowego Zamku Królewskiego w Warszawie.

Interesowały mnie zarówno praktyki instytucji muzealnych zarządzających obiektami, przewodników, jak i zwiedzających. Poza badaniami wizerunku, prowadziłam badania

dotyczące praktyki oprowadzania i narracji przewodnickiej, zarówno korzystając z pomocy studentów (*shadowing*), jak i samodzielnie (odbyłam kurs przewodnika po Zamku; w latach 2002-2008 sama oprowadzałam zwiedzających; jako tłumaczka z uprawnieniami pilota wycieczek brałam udział w oprowadzaniu po Wawelu, tłumacząc lub/i obserwując pracę przewodników i reakcje zwiedzających; rozmawiałam z przewodnikami i zwiedzającymi). Wyniki tych badań oraz ich analiza interpretacyjna stanowiły podstawę artykułów nr 3, 4, 5 i 6, z których artykuł 3 ma charakter uogólniający i podsumowujący pierwszy etap badań, podczas gdy artykuły 4, 5 i 6 dotyczą kwestii bardziej szczegółowych, jak koncepcja strategii i taktyk w odniesieniu do muzeum oraz kwestia autentyczności.

Badania wizerunku obu zabytków wskazują, że jego istotnym elementem dla zwiedzających Polaków jest dialektyka między ich elitarnością – jako obiektów z pola sztuki, w obrębie którego wytwarzana jest dystynkcja społeczna – a egalitarnością, czyli wpisaniem w dyskurs ideologii narodowej. Ponadto pełnią one funkcję materializacji dwóch podstawowych wątków polskiej mitologii narodowej: Złotego Wieku i martyrologii. Ten ostatni wątek łączy się w wypadku Zamku Królewskiego w Warszawie dodatkowo z motywem zagłady i odrodzenia dzięki jedności i wspólnemu wysiłkowi narodu. Skojarzenia Zamku z władzą uosabianą przez króla i prezydenta (którą potoczny dyskurs przeciwstawia polityce) nadają mu bardzo duży potencjał społecznej legitymizacji w kontekście wartości państwa narodowego.

Obserwacja praktyk zwiedzania zabytków i roli poszczególnych podmiotów biorących w nich udział (muzeum/ przewodnicy/ zwiedzający) po pierwsze skłania do ich analizy w kategoriach stosunków władzy, a po drugie wskazuje na ich rytualny charakter. Wyraźnie widoczna staje się też mediacyjna rola przewodnika oraz funkcja przekazu ustnego w wytwarzaniu wiedzy o zabytkach dziedzictwa narodowego. Rytualność wiąże się zarówno z muzealnym charakterem instytucji, jak i z jej wpisaniem w wynalezioną tradycję narodu, której potwierdzenia zwiedzający szukają, nie dostrzegając lub lekceważąc informacje niezgodne z ich wizją tej tradycji. Muzeum aranżując strategię zwiedzania także bierze udział w afirmacji narodowej tradycji wynalezionej oraz potwierdzaniu hierarchii społecznej opartej na uczestnictwie w polu kultury i sztuki. Zwiedzający w większości podporządkowują się muzealnej strategii, a wywrotowe taktyki zwiedzania bywają dziełem dwóch grup, których członkowie nie są jeszcze w pełni członkami polityczno-gospodarczej wspólnoty jaką jest państwo narodowe: dzieci i część studentów (ci ostatni, choć posiadają prawo wyborcze, nie są jeszcze podatnikami). Dzieci kontestują przeważnie przemoc symboliczną wpisaną w

praktyki edukacyjne, za którymi stoi oparta o dystynkcję hierarchia społeczna; studenci uczelni artystycznych oraz humanistycznych kierunków uniwersyteckich, zwłaszcza historii sztuki, kwestionują narodowe mitologizacje mocą własnej świeżo nabytej ekspertyzy.

Założonym przez muzeum efektem realizacji strategii zwiedzania jest narracja, której konstruowanie odbywa się poprzez organizację przestrzeni, aranżację obiektów, przekaz pisemny oraz przekaz ustny w postaci przewodnika (lub audio przewodnika). Przekaz audioprzewodnika – podobnie jak pozostałe elementy konstrukcyjne strategii – pozostaje pod pełną kontrolą muzeum, choć nie kontroluje ono sposobu, w jaki zwiedzający się nim posłuży, czyli kontekstualizacji przekazu. Natomiast przewodnik-osoba to element, który się spod nadzoru muzeum wymyka pomimo takich mechanizmów kontroli jak szkolenie i obowiązek uzyskania licencji. Podczas kursu przewodnik ma w założeniu całkowicie przyswoić sobie strategię muzeum, którą podczas oprowadzania powinien realizować. Jednak obserwacja praktyk przewodnickich wskazuje, że choć większość przewodników stara się realizować strategię muzeum tak, jak ją rozumie, to każda grupa wymaga stosowania odmiennych taktyk.

Autentyczność, która od początku pojawiała się w badaniach nad zabytkami jako ich naczelną wartość, ujmowana jest przeze mnie nie esencjalistycznie, lecz jako wartość wytwarzana społecznie. Proces negocjowania autentyczności jest przedmiotem art. 4, 5 i 6. Wskazuję na dwa potencjalne źródła tej wartości: dyskurs ekspercki oraz przeżycie zwiedzającego. W artykułach 4 i 5 uwagę poświęciłam przede wszystkim kwestiom wytwarzania autentyczności w trakcie zwiedzania i roli przewodników w tym procesie. W art. 6 podejmuję próbę rozważania praktyk eksperckich.

Wątek praktyk eksperckich, w tym praktyk dyskursywnych, był głównym przedmiotem mojego zainteresowania podczas drugiego etapu badań, kiedy skoncentrowałam się na dotyczących odbudowy Zamku Królewskiego archiwaliach, źródłach wytwarzanych przez ekspertów dla ekspertów oraz szerszej społecznej produkcji dyskursu dziedziny określanej jako konserwacja zabytków. W międzyczasie przeprowadziłam na zlecenie Fundacji im. Stefana Batorego badania dotyczące dyskursu eksperckiego (por. Dorobek..., p. II B 2.2 oraz II M). Artykułów opublikowanych na podstawie tych badań nie włączam do niniejszego cyklu, ponieważ wykraczają one poza obszar dotyczący bezpośredni Zamku Królewskiego i Zamku na Wawelu, niemniej badania te były istotne dla poszerzenia perspektywy mojego spojrzenia na kwestię społecznego konstruowania zabytków. Koncentrowały się one na

obszarze dyskursu eksperckiego (i w mniejszym stopniu praktyk) w kwestiach dotyczących potencjalnego konfliktu, którego przedmiotem są dobra kultury / zabytki dziedzictwa.

Polityczna konstytucja zabytków dziedzictwa i związane z nimi relacje władzy, które badałam głównie w oparciu o praktyki eksperckie, są głównym tematem art. 1 oraz częściowo art. 2, który poświęciłam kwestiom metodologicznym. W art. 1 z perspektywy stosunków władzy analizuję rekonstrukcję Zamku Królewskiego jako konstrukcję zabytku dziedzictwa, wskazując na dwa poziomy realizacji politycznych założeń tego rodzaju działań, które określam jako politykę w skali makro (działania instytucji państwa narodowego, w tym dyskurs władzy politycznej) oraz mikro (praktyki eksperckie, w tym także praktyki zwiedzania oraz narracje przewodników). W art. 2 poruszam istotne kwestie metodologiczne związane z badaniami etnograficznymi zabytków dziedzictwa narodowego. Starając się wyjaśnić zjawisko określane mianem „dziedzictwa”, relatywizuję podejście do przeszłości z perspektywy kulturowej, wprowadzając pojęcie „historyczności”, którym określam kulturowe formy stosunku do przeszłości, uznając dziedzictwo za jedną z nich – właściwą nowoczesności i wpisującą się w charakterystyczną dla niej dialektykę. Rozważam nowoczesny stosunek do przeszłości z perspektywy Foucaultowskiej diagnozy zerwania ciągłości między przeszłością a terażniejszością na skutek unaukowania historii. Wskazuję, że dziedzictwo można rozumieć jako zbiór praktyk przywracających tę ciągłość i ustanawiających przeszłość jako legitymizację terażniejszości, w tym istniejących współcześnie „wspólnot dziedziców”.

5. Pozostałe osiągnięcia naukowo-badawcze

Moje publikacje i wystąpienia konferencyjne koncentrowały się głównie wokół zagadnień, których część wiąże się mniej lub bardziej bezpośrednio z tematem głównego osiągnięcia ujętego w p. 4, czyli problematyką nowoczesnego stosunku do przeszłości (1); część ma związek z kontynuacją wątków, którymi zajmowałam się w rozprawie doktorskiej, a wcześniej w pracy magisterskiej na kierunku etnologia, czyli kwestiami dotyczącymi sztuki ludowej i jej związków z wzornictwem, a także kiczu, sztuki popularnej i ich związków z religijnością (2); oraz badaniami nad kulturą materialną w różnych kontekstach nowoczesności (3) i zagadnieniami metodologii badań nad kulturą (4).

- (1) Nie ujęte w temacie głównego osiągnięcia zagadnienia nowoczesnego stosunku do przeszłości to przede wszystkim kwestie pamięci i jej związków z historią mówioną, którymi zajmowałam się w artykule *Niepamięć getta*, „Konteksty” 1-2/ 2009, s. 42-46,

zainspirowanym pracą Joanny Rajkowskiej *Dotleniacz*, a wykorzystujący moje doświadczenia jako przewodniczki, a także własne wspomnienia z okresu zamieszkiwania na Muranowie; oraz w artykule *Międzywojenny Wilanów jako podwarszawska miejscowość we wspomnieniach dawnych mieszkańców*, w: red. Bartłomiej Gutowski, „Genius Loci: tożsamość miejsca w kontekście historycznym i współczesnym”, Warszawa: Muzeum-Pałac w Wilanowie 2009, s.133-138. Drugi z nich powstał jako podsumowanie badań, które przeprowadziłam na zlecenie Muzeum-Pałacu w Wilanowie, a następnie zreferowałam na konferencji tematycznej (por. Dorobek..., p. II B 2.2 oraz II M). Stosunkowi do przeszłości w kontekście współczesnego wykorzystania materiałów wizualnych poświęciłam wystąpienie dotyczące prac słowackiej artystki Lucii Nimcovej na międzynarodowej konferencji *Archiwum jako projekt* w Warszawie, 13–14/05/2011, opublikowane w: *Archiwum jako projekt /The Archive as a Project*, red. Krzysztof Pijarski, Warszawa: Fundacja Archeologia Fotografii 2011 (por. Dorobek...). Także z perspektywy aktualizacji przeszłości poprzez mitologię narodową i udział w tradycji wynalezionej narodu polskiego starałam się ukazać tydzień żałoby po śmierci Jana Pawła II w polskich miastach (por. publikacja *Mourning the Polish Pope in Polish Cities*, in Peter Jan Margry, Cristina Sánchez-Carretero eds., *Grassroots Memorials: The Politics of Memorializing Traumatic Death*, New York, Oxford: Berghahn Books 2011, s. 188–207).

- (2) Tematyką społecznego konstruowania polskiej sztuki ludowej i krytyczną analizą jej związków ze współczesnym wzornictwem zajmuję się w artykule *The Seventh Life of Polish Folk Art and Craft*, „Etnološka Tribina” 33, vol. 40 (2010), pp. 71-85; *W krainie ludu: „etno” w polskim dizajnie*, „2+3D. Ogólnopolski Kwartalnik Projektowy”, nr 1/2013, s.79-83, oraz *Etnodizajn – kolejne konfiguracje sztuki ludowej*, „Etnografia Nowa” 4 (2012), s.39–46; wystąpienia związane z tą tematyką miałam też na konferencjach tematycznych w Lublanie (25-27/11/2010) i Warszawie (27-28/10/2011) (por. Dorobek... p. II I). Pojęciu „sztuka ludowa” i jego użyteczności w opisie zjawisk badanych przez Jacka Olędzkiego poświęciłam artykuł *Sztuka bardziej „ludzka” niż „ludowa”: kurpiowskie badania Jacka Olędzkiego*, „Etnografia Nowa”. 2/ 2010, s.61-70. Zagadnieniom estetyki popularnej i ludowej sztuki dewocyjnej poświęciłam artykuł *O urodzie Matki Boskiej: „oswojenie” formy a waloryzacja przedstawień religijnych*, „Ikonotheka”, vol. 21, 2008, s.213-224; wystąpienie o podobnej tematyce przedstawiłam też na międzynarodowej konferencji

Religious Tradition, Communism and Cultural Reevaluation: Bautzen, Niemcy, organizator: Universität Leipzig, Geisteswissenschaftliches Zentrum Geschichte und Kultur Ostmitteleuropas (28-30/06/2007). Natomiast w kilku wypowiedziach, z których większość dotyczyła Lichenia, odnosiłam się do kwestii kiczu i dystynkcji wytwarzanej przez nowoczesne pole sztuki w zestawieniu z religijną funkcją przedstawień: *Sąd smaku a współczesna sztuka religijna*, „Sacrum et Decorum”, vol. II (2009), s.31-37; *Sąd smaku, czyli nierówni w społeczeństwie równych: głos w dyskusji o Licheniu*, „Architektura”, 7/ 2008, pp.40-42; *Święte obrazki, Licheń i sąd smaku*, „Konteksty”, 1-2/2002, s.117-119.

- (3) Zagadnieniu metodologii badania kultury materialnej poświęciłam artykuł *Ontologia rzeczy-znaczenia*, w: red. Jacek Kowalewski, Wojciech Piasek, Marta Śliwa, *Rzeczy i ludzie. Humanistyka wobec materialności*, seria „Colloquia Humaniorum”, Olsztyn 2008, s.185-196, który był rozwinięciem wystąpienia na konferencji tematycznej. Metodologiczny charakter ma również artykuł *Tożsamość rzeczy*, „Kultura Współczesna”, 3/2008 (57), s.91-99; w obu publikacjach zajmuję się materialnością jako podstawą autentyczności i tożsamości rzeczy, starając się spojrzeć krytycznie na tę osadzoną w nowoczesnym myśleniu strategię podejścia do przedmiotu. Ponadto opublikowałam artykuły monograficzne stanowiące studia przypadku specyficznych rzeczy z perspektywy procesu ich wytwarzania kulturowego: *The Spanish Civil War detentebalas: some notes on the materiality of the Sacred Heart*, w: red. Henning Laugerud, Salvador Ryan, *Devotional Cultures of European Christianity, 1790–1960*, Four Courts Press: Dublin 2012, pp. 169–181; *Zaproszenie „na grilla”, czyli legenda na dzień św. Wawrzyńca*, w: red. Wiesław Godzic, Maciej Żakowski, *Gadżety popkultury: społeczne życie przedmiotów*, Wydawnictwa Akademickie i Profesjonalne: Warszawa 2007, s. 279-298.
- (4) Równoległe z publikacjami mieszczącymi się w obszarach opisanych powyżej, publikuję i publikowałam artykuły poświęcone metodologii badań nad kulturą, w szczególności badań prowadzonych metodą etnograficzną. W odniesieniu do tematyki głównego osiągnięcia jest to przede wszystkim artykuł wymieniony i omówiony powyżej (p. 4, art. nr 2), a także artykuły: *Etnograf wobec nikiformy. Szkic*, w: red. Anna Malewska-Szałygin, Tomasz Rakowski, *Humanistyka i dominacja*, seria „Colloquia Humaniorum”, Warszawa: Forum Humanistyczne/ I EiAK UW 2012, s.139–147. *Etnografia rozumiejąca krok po kroku*, w: red. Jerzy S. Wasilewski, Anna Zadrożyńska, Amanda Bruczkowska, *Horyzonty antropologii kultury*, Warszawa: DiG

2005, pp. 91-98, z których pierwszy jest rozwinięciem wystąpienia na konferencji tematycznej 22-23/10/2010 (por. Dorobek..., p. II I). W obu tych artykułach poruszam kwestię przemocy symbolicznej wpisanej w język podczas prowadzenia badań oraz tworzenia tekstu opartego na rozmowie stanowiącej materiał terenowy. Fakt, że punktem wyjścia do refleksji są moje badania nad zabytkami dziedzictwa jest znaczący, ponieważ wpisany w nie potencjał dystynkcji społecznej wynikający z uczestnictwa w polu sztuki dodatkowo uwidacznia hierarchizujące społecznie działanie języka. Kwestii języka w badaniach etnograficznych było także poświęcone moje wystąpienie referat: *(Mis)Understandings in Fieldwork At Home and Abroad* na konferencji *Anthropology of Europe: What is it and how should it be practiced?*, Poznań, 15-16/10/09, Uniwersytet Adama Mickiewicza, European Association of Social Anthropologists, gdzie zwracałam uwagę na rejestry języka jako nośniki znaczeń implicite, które niezwykle często umykają podczas badań etnograficznych ze względu na niewystarczającą kompetencję kulturowo-językową badacza. Kwestii kompetencji kulturowej etnografa w terenie poświęciłam oddzielny artykuł: *Etnograficzna wiedza o kulturze. Kompetencja kulturowa badacza jako warunek poznania*, w: red. Joanna Michalik, *Kultura i metoda*, Warszawa: Eneteia 2011, s.225-236. Zwracam w nim między innymi na ucieleśniony charakter etnograficznej wiedzy o kulturze, która stanowi podstawę dla szerszej refleksji, określanej mianem antropologicznej. Wiedza ucieleśniona i jej potencjalnie wywrotowy charakter wobec nowoczesnej hierarchii wiedzy jest tematem artykułu *Glina: O dyskursywnej niewyraźności mētis*, „Etnografia Nowa”, 3/ 2011, s. 45–52. Kwestia ucieleśnienia wiedzy etnograficznej wiąże się z podstawową aporią badań nad kulturą, jaką jest zamiana etnograficznego „tu i teraz”, współdzielonego przez badacza i badanych, na tekst, w którym ten sam badacz uprawia antropologiczną refleksję nad kulturą. W artykule *Powieść jako forma antropologii* (w: red. Magdalena Radkowska-Walkowicz, *Doświadczenie świata, doświadczenie lektury*, Warszawa: DiG 2010, s.25-30) poświęconym twórczości powieściopisarskiej katalońskiego antropologa Alberta Sancheza Piñola rozważałam możliwości takiej refleksji w tekście literackim, a nie naukowym. Związkowi biograficznego doświadczenia etnograficznego z naukowymi narracjami, dla których stanowi ono punkt wyjścia zajmowałam się w poświęconym amerykańskiej wyprawie Aby’ego Warburga artykule *Narracje o pewnej podróży*, „Konteksty”, 2–3/ 2011, pp.60–64. Przyczynek do związków dwóch dyscyplin akademickich, na pograniczu których działam, uprawiając badania nad

Ewa Klekot

kulturą, przedstawiłam w artykule: *Czy następuje „antropologizacja” badań nad sztuką?*, w: red. Adam Pomieciński, Sławomir Sikora, *Zanikające granice: antropologizacja nauki i jej dyskursów*, Poznań: Biblioteka Telgte 2009, s.217-232.

Ponadto znaczną część mojego dorobku stanowią tłumaczenia prac naukowych z zakresu nauk o kulturze i nauk społecznych. Moja działalność translatorska wynika z przekonania, że przyswajanie językowi polskiemu terminów, pojęć i koncepcji współczesnej humanistyki, które powstają w odmiennym środowisku językowym to kwestia ważna i o pierwszorzędym znaczeniu nie tylko dla rozwoju polskiej nauki, ale całego środowiska kulturowego użytkowników polszczyzny. Dobra jakość przekładu humanistycznych tekstów naukowych oraz ich dostępność dla polskiego czytelnika - w tym dla studentów - jest od wielu lat moją troską, o czym świadczy zarówno mój dorobek tłumaczeniowy obejmujące przekłady przeszło dwudziestu monografii naukowych z zakresu nauk o kulturze i nauk społecznych, jak i licznych artykułów z zakresu różnych dyscyplin humanistyki (por. Dorobek..., p. II B. 1.3 oraz II C.1), jak i prowadzone w Instytucie Etnologii i Antropologii Kulturowej zajęcia warsztatowe z przekładu tekstów antropologicznych (por. Dorobek..., p. III. I)

Ewa Klekot

12/04/2013